

PRO PSDM

PROGRAMUL POPORULUI DE EDIFICARE A STATULUI DE DREPT SOCIAL ECHITABIL DEMOCRATIC PUTERNIC – REPUBLICA MOLDOVA

Stimați concetățeni!

Aveți în față o variantă politică a PROgramului Poporului de edificare a statului de drept Social echitabil Democratic puternic – Republica Moldova. Această variantă a programului este prezentată sub formă de teze, are un caracter preliminar și constituie obiectul dezbaterilor multilaterale în cadrul societății civile. El a fost elaborat de către experți, în baza documentelor programatice ale PSDM: Manifestului social-democrat și celor trei inițiative social-democrate. S-a ținut cont de propunerile miilor de cetățeni care au răspuns la invitația de participare la elaborarea PRO PSDM.

Partidul Social Democrat din Moldova continuă să primească chestionare completate, scrisori cu recomandări, observații din partea cetățenilor și intenționează să analizeze și să țină cont de părerea fiecărui dintre Dumneavoastră. Varianta finală va fi un program complex de ieșire din criză și afirmare a Moldovei ca un stat independent și suveran.

Aprobat în timpul campaniei electorale, PRO PSDM este și platforma electorală a Social-Democraților. În pofida condițiilor de discriminare în care se desfășoară campania electorală, PSDM este dispus să lupte pentru majoritatea mandatelor în Parlament și formarea unui guvern social-democrat, pentru a putea transpune în viață PROgramul Poporului de edificare a statului de drept Social echitabil Democratic puternic – Republica Moldova.

Suntem convinși, că împreună vom reuși să realizăm schimbarea spre bine. Primăvara neapărat va veni în fiecare casă, în fiecare familie, la fiecare dintre noi!

Grupul de inițiativă pentru elaborarea PRO PSDM.

Libertate Egalitate Solidaritate

De la democrația vorbelor – la democrația faptelor!

Social Democrații doresc să vadă Moldova o țară integră, democratică, prosperă și deschisă pentru întreaga lume. Ordinea politică și economică actuală nu mai este capabilă să asigure realizarea acestui obiectiv. În rezultatul reformelor neoliberale, resursele economice de bază și practic toate domeniile administrării de stat au fost privatizate de către grupurile nomenclaturiste-oligarhice. Comuniștii veniți la putere nu numai că n-au schimbat situația, ci au agravat-o și mai mult, făcând activ lobby pentru monopolurile nomenclaturiste, aflate sub controlul PCR, amplificând multiplu astfel de fenomene negative cum sunt protecționismul, corupția, dreptul telefonic, incompetența și altele, caracteristice pentru regimurile totalitar-

mafioț. Dominația monopolistă a păturii nomenclaturiste asupra tuturor domeniilor de viață ale societății a condus la formarea unui stat parazit, birocratic, corupt, care ignoră legea. Acest sistem este nu numai ineficient, ci și amoral. El este de la sine condamnat la subdezvoltare.

Statul nomenclurist nu este în slujba cetățenilor. El nu este capabil să rezolve problemele sociale, să sporească eficacitatea economiei, să colecteze impozitele. Un astfel de stat nu-și poate întreține armata și organele judiciare, nu poate asigura securitatea în orașe, nu poate plăti pensiile și salariile, nu poate asigura tratamentul pentru bolnavi și învățământul calitativ pentru copii noștri. Un astfel de stat nu este capabil să-și onoreze propriile obligațiuni. Acest stat poate doar să redistribuiască bunurile și privilegiile monopolizate, să pună la dispoziție un regim de condiții de maximă facilitare pentru un cerc restrâns al elitei afiliate. Acest stat strangulează antreprenoriatul și inițiativa cetățenilor, ruinează metodic clasa de mijloc, pe care o numește fățarnic baza țării. Un astfel de stat nu schimbă sistemul, ci doar cere noi jertfe benevole de la păturile sociale, care sunt cel mai puțin indicate pentru aceasta și au cel mai limitat potențial de a face careva jertfe. Din acest motiv, în condițiile crizei în care se află, statul nu poate servi drept instrument de soluționare a problemelor noastre. El însuși este o problemă.

Reformele nomencluriste, care au cerut de la cetățenii de rând jertfe sociale colosale, și-au epuizat potențialul, fără să atingă obiectivele declarate. Alternativa reacționară a actualului curs al puterii este fără nici o perspectivă, întrucât face aceste jertfe absolut inutile. Ea doar va amplifica dominația nomenclurii în forma ei cea mai barbară și odioasă. Ieșirea din criză și dezvoltarea țării poate fi asigurată doar de o alternativă progresivă. Este necesară unirea tuturor forțelor progresive și celor consecvent democratice, în scopul formării unui amplu front democratic de luptă, pentru reformarea societății în interesul majorității nenomencluriste a societății.

Sporirea tensiunii sociale face tot mai actuală metodologia social-democrată de reformare a societății, eficacitatea ei fiind demonstrată de experiența mondială. Cerințele de echitate socială nu mai pot fi ignorate de nimeni.

Principiile cursului nou

Întrucât fiecare om are dreptul incontestabil la viață, libertate și aspirație spre fericire, menirea statului este în a face realizarea acestui drept accesibilă pentru toți, prin acordarea locurilor de muncă cu o remunerare demnă, a spațiului locativ, prin asigurarea securității personale, asigurarea serviciilor medicale și învățământului ce corespund cerințelor mileniului.

Întrucât încurajarea și dezvoltarea forței, viabilității, energiei și inițiativei poporului este unica cale reală spre renașterea economică a țării, e necesară reducerea la minim a posibilității de implicare a statului în procesul economic, lăsându-i doar funcțiile de direcționare, stimulare și reglementare.

Întrucât o economie dinamică și în dezvoltare este cel mai bun mod de creare a noilor locuri de muncă, aplicarea unei politici fiscale raționale, crearea unui sistem fiscal eficient sunt printre prioritățile strategice de bază. Politica fiscală nechibzuită, creșterea continuă a impozitelor, indiferent cum sunt justificate, este distrugătoare pentru orice stat. Birocrația nomencluristă nu se gândește la viitorul poporului. O economie eficientă nu este posibilă fără micșorarea poverii fiscale, fără crearea unui sistem fiscal eficient și echitabil în concordanță cu o politică bugetară rațională, precum și fără libertatea antreprenoriatului.

Orice reforme vor fi eficiente doar atunci, când vor aduce bunuri reale pentru toți cetățenii. Din acest motiv, obiectivul prioritar al PSDM pentru următorii 10-15 ani este ridicarea nivelului de trai al populației până la indicii medii europeni, restabilirea și păstrarea sănătății națiunii.

Întrucât guvernul este excesiv de mare și cheltuiește foarte mult pentru propriile necesități, iar puterea și aparatul de stat sunt foarte convinse că nu vor fi supuse controlului din partea societății, căreia trebuie să slujească, este necesară subordonarea tuturor structurilor puterii față de cetățeni.

Întrucât noi avem mai multă încredere în concetățenii noștri, decât în guvernul centralizat și birocratizat, considerăm că alegătorii trebuie să controleze măsură în mai mare acțiunile structurilor puterii, fapt care necesită dezvoltarea unei autonomii locale de valoare reală și întărirea bazei financiare regionale.

Întrucât cheltuielile de stat sunt nejustificate, reglementarea este una excesivă, care cere tot mai multe impozite și dă tot mai puține rezultate, și acestea sunt principalele obstacole pentru creșterea economică și crearea noilor locuri de muncă, noi considerăm că bugetul trebuie să fie echilibrat, iar modul de abordare a regulilor și interdicțiilor stabilite de stat - bazat pe bunul simț.

Întrucât birocrăția de stat și implicarea ei atotcuprinzătoare uzurpează responsabilitatea personală a familiei și a persoanei, noi considerăm că trebuie restabilit echilibrul necesar între garanțiile statului și responsabilitatea personală a cetățenilor.

Întrucât recunoaștem obligațiunea noastră de a proteja aspirațiile și posibilitățile celor care nu o pot face singuri, noi considerăm că:

- este necesară o reformă eficientă a asigurării sociale, capabilă să prezinte un suport direct nevoiașilor;
- este necesar ajutorul și încurajarea în căutarea unui loc de muncă pentru cei care pot munci;
- este necesară micșorarea poverii fiscale asupra contribuabilului de rând și acordarea pentru business-ul mic a posibilităților de asigurare proprie și a familiilor sale cu minimumul necesar de existență, atât timp cât statul nu va fi capabil să-i poarte de grijă.

Întrucât oamenii în etate au construit prezentul nostru și astfel ne-au dat posibilitatea să construim un viitor mai bun, noi considerăm că societatea trebuie, în mod obligatoriu, să-și respecte obligațiunile față de ei, protejând și dezvoltând sistemul de pensionare și asistență medicală.

Întrucât Moldova, pe parcursul veacurilor, s-a format ca un stat polietnic, considerăm că orice chemare de discriminare pe principii etnice, sociale, confesionale sau oricare alt principiu trebuie calificată ca fiind îndreptată spre subminarea securității naționale, integrității teritoriale și a păcii civile. Este necesară apărarea egalității tuturor în fața legii. Fiecare cetățean trebuie apreciat doar din punctul de vedere al capacităților lui.

Întrucât fiecare cetățean are dreptul să se simtă în siguranță în casa sa, pe strada sa, în orașul său, considerăm că este necesară sporirea supravegherii asupra respectării Legilor și activizarea luptei împotriva crimei organizate, corupției, comercializării drogurilor, crimei juvenile, asprind pedeapsa riguroasă, înlăturând toate punctele slabe din legislație și asigurând protecția pentru judecătorii care respectă drepturile cetățenilor.

Întrucât învățământul este factorul ce determină dezvoltarea culturală, socială, politică și economică a poporului nostru, considerăm că trebuie să fie asigurat accesul întregii populații la învățământul preșcolar, gimnazial, liceal și superior. Învățământul trebuie să devină un proces continuu pe parcursul vieții, știința și tehnica puse în serviciul învățământului, ca să asigure creșterea nivelului de cunoștințe și să sporească calificarea profesorilor până la cel mai înalt nivel.

Întrucât instituția familiei este baza unei societăți sănătoase, noi considerăm, că statul este obligat să garanteze drepturile familiei și să creeze un mediu economic și social favorabil pentru activitatea vitală a acesteia.

Întrucât prosperarea economică și progresul social pot fi durabile doar când oamenii trăiesc într-un mediu ambiant sănătos, iar resursele se consumă chibzuit și atent, considerăm că problemele de protecție a mediului ambiant trebuie puse în categoria problemelor de securitate națională, infracțiunile ecologice puse în categoria celor care ruinează economia și sunt sancționate penal, iar folosirea potențialului tehnico-științific al societății pentru protecția mediului ambiant stimulat economic ca fiind o direcție prioritară de dezvoltare.

Întrucât încă mai trăim într-o lume complexă și periculoasă, considerăm că o armată compactă, profesionistă și dotată tehnic cu armament avansat, este necesară pentru a asigura securitatea țării. Noi trebuie să ne menținem imaginea pe plan internațional și să participăm în măsura posibilităților la menținerea păcii, stabilității și să apărăm libertatea.

Întrucât schimbările substanțiale în societate sunt imposibile fără schimbări în conștiința individuală și socială, iar acesta este un proces de lungă durată, care poate fi influențat nu prin cuvinte, ci prin fapte, PSDM își va realiza programul atât prin activitatea sa în structurile de stat, cât și fiind în opoziție, atât în Parlament, cât și activând în cadrul societății civile.

Cea mai importantă sarcină a PSDM este edificarea Moldovei începând de la bază prin:

- formarea diverselor forme de autogestionare socială și locală,
- stimularea interesului de participare a cetățenilor la conducere și depășirea îndepărtării poporului de putere;
- contribuirea la statornicirea tuturor formelor de autoorganizare, autoapărare, autogestionare;
- educarea necesității de apărare colectivă a drepturilor cetățeanului, care sunt încălcate, crearea condițiilor reale pentru schimbarea elitei guvernatoare.

Noi suntem obligați să ne ocupăm de diverse treburi "mici" în teritoriu – spectrul lor fiind destul de vast, pentru a-i implica pe toți cei care sunt competenți și au capacități.

1. CONSOLIDAREA SOCIETĂȚII

PSDM prezintă viziunea conceptuală asupra principiilor, abordărilor și metodelor menite să consolideze societatea din Republica Moldova și care vor sta la baza procesului de elaborare și determinare a ideii naționale, precum și crearea condițiilor necesare pentru realizarea ei.

1.1 Premisele consolidării

PSDM constată că societatea moldovenească este dezbinată și divizată și se caracterizează prin:

- lipsa unei idei naționale - idei care ar consolida toată societatea;

- polarizarea etnică, culturală, lingvistică, socială și religioasă;
- stat dezbinat, conflictul transnistrean nesoluționat;
- discrepanță între elită și popor, sat și oraș;
- discrepanță între elitele politice, de afaceri și celei culturale;
- calitatea joasă a elitei politice, care este lipsită de principii, responsabilitate și profesionism;
- lipsa la putere a unei forțe politice ideologic stabile, cu adevărat patriotice.

1.2. Consolidarea societății

PSDM cheamă la consolidare pentru edificarea unui stat Democratic puternic și Social echitabil.

Este necesară unirea tuturor forțelor sănătoase ale societății, pentru realizarea acestui scop. Se cere formarea unei elite politice noi, care ar fi capabilă să scoată țara din criză și să apere interesele naționale.

În Uniunea Europeană și țările dezvoltate, națiunea este tratată ca un concept complex, civic. Conceptul de stat-națiune a fost degradat de dreapta politică până la ideea de etnos-națiune, concept care a favorizat dezbinarea puternică a societății moldovenești.

Stânga comunistă a exaltat ideea că Moldova este un stat polietnic, multinațional, în care etnia majoritară o constituie moldovenii. Ambele concepte sunt străine spiritului european bazat pe principiile națiunii civice.

PSDM propune ca la baza identității poporului nostru să fie puse principiile de cetățenie și națiune. Inițiativa noastră de consolidare a societății constă în promovarea ideii de conștientizare de către toți a acestei identități.

Din acest punct de vedere, indiferent de originea noastră etnică, toți suntem moldoveni. Doar astfel ne putem integra în UE, pe baza principiilor civice.

PSDM consideră că proveniența etnică și naționalitatea reprezintă chestiuni personale ale fiecărui cetățean în parte și nu trebuie să servească drept cauză pentru tot felul de manipulări și diverse abuzuri care conduc la dezbinarea societății și la destabilizarea statului.

Indiferent de faptul drept cine ne considerăm - moldoveni, români, ruși, ucraineni, găgăuzi, bulgari, evrei – noi toți suntem cetățenii Republicii Moldova, suntem un popor integru al Moldovei suverane.

PSDM propune următoarele mecanisme de consolidare: promovarea valorilor ce ne unesc și excluderea factorilor ce ne dezbină.

Noi alegem ceea ce ne va uni!

2. SISTEMUL ORGANIZĂRII DE STAT

PSDM consideră, că sistemul organizării de stat trebuie să fie edificat în baza principiilor fundamentale ale unui stat de drept democratic:

Principiul №1

Supremația legii – egalitatea tuturor în fața legii, responsabilitatea egală a cetățenilor și statului în fața legii

Principiul №2

Prioritatea drepturilor și libertăților persoanei în activitatea legislativă, judiciară și executivă a statului

Principiul №3

Suveranitatea națională – puterea supremă în stat aparține poporului și se realizează prin alegeri libere și echitabile

Principiul №4

Separarea reală a ramurilor puterii, independența justiției și a mijloacelor de informare în masă

Principiul №5

Controlul societății civile asupra statului

În baza celor expuse, PSDM propune realizarea concepției social-democrate a organizării de stat în baza modelului democrației reprezentative, cu participare directă și nemijlocită a poporului la formarea tuturor ramurilor puterii. Delegarea, prin vot direct, de către popor a reprezentanților săi în toate ramurile puterii, va asigura suveranitatea poporului, supremația legii, separarea puterilor, independența justiției, garanția alegerilor libere și corecte, controlul societății civile asupra statului, inclusiv asupra gestionării finanțelor publice.

2.1. Puterea poporului

Trecerea de la puterea funcționarilor (birocrației) la puterea poporului.

Puterea este subordonată poporului.

Creșterea responsabilității puterii față de popor.

Constituția a proclamat că suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele reprezentative, în formele stabilite de Constituție. Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această dispoziție constituțională în viața noastră se reduce la faptul că cetățenii, o dată în patru ani, aleg pe liste de partid consilieri anonimi în consiliile locale și pe alte liste de partid - deputați anonimi în Parlament. Consilierii și deputații aleși din partea partidelor nu poartă nici o răspundere față de alegători, ci doar în fața liderilor săi de partid. Consiliile locale și Parlamentul, constituite astfel, nu sunt în stare să controleze funcționarii de nivel local și republican, care, de facto, exercită toată puterea asupra poporului. Funcționarii (ministerele - la nivel republican, secțiile și departamentele - la nivel local) promovează toate hotărârile și modificările legislative necesare lor prin organele reprezentative corespunzătoare, acțiune care conduce, pe de o parte, la creșterea nejustificată și neadecvată a puterii lor asupra cetățeanului, iar pe de altă parte, la o iresponsabilitate totală a funcționarului public față de popor.

Funcționarii din sistemul judecătoresc sunt în general îndepărtați de popor și nu sunt controlați de societate. Funcționarii puterii executive influențează organele judecătorești prin numirea și transferarea judecătorilor, precum și prin formarea bugetului puterii judecătorești.

Situația existentă, în care poporul influențează foarte puțin asupra formării ramurilor puterii la toate nivelurile, duce la fărâdeleaga funcționarilor, la uzurparea de către ei a puterii de stat și încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, determinate de Constituție și dreptul internațional, creează premise pentru apariția fenomenului corupției, care afectează în

primul rând societatea. Toate acestea demonstrează, în mod evident, necesitatea extinderii democrației și participării poporului la formarea ramurilor puterii, precum și sporirea nivelului de responsabilitate a birocrăției față de popor.

PSDM propune să fie extinsă la maxim participarea nemijlocită a poporului la formarea puterii de stat. Sistemul organizării de stat, propus de PSDM, ne va conduce spre o democrație reală, sau, altfel spus, spre puterea reală a poporului.

În concepția propusă a structurii de stat, poporul participă direct la formarea componentei puterii legislative, executive, judecătorești și locale, precum și a organului care asigură independența și obiectivitatea mijloacelor publice de informare în masă.

Aceasta prevede alegerea directă a șefului statului – Președintele RM, alegerea directă a președintelui raionului, a deputatului în Parlamentul RM din fiecare regiune (raion, sector municipal, autonomie), tribunului (reprezentantul raionului în Tribunalul Republican – organul administrării puterii judecătorești), cenzorului (reprezentantul raionului în Curtea de Cenzori a RM – organul care asigură controlul asupra finanțelor publice), observatorului (reprezentantul regiunii în Consiliul de Observatori – organul care controlează independența și obiectivitatea mijloacelor de informare în masă).

La expirarea termenului mandatului său, fiecare funcționar ales direct de către popor va fi obligat să prezinte un raport privind activitatea sa publică în postul la care a fost ales și rezultatele obținute. Alegătorii vor putea oricând să recheme funcționarul ales, în cazul în care acesta nu-și îndeplinește obligațiile sale sau nu respectă legea.

2.2. Separarea reală a ramurilor puteri

Nici o ramură a puterii nu poate fi independentă de popor

Constituția a stabilit că în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, conform prevederilor Constituției. Însă, noțiunea de independență a ramurilor puterii una față de alta este substituită în viața reală cu noțiunea independenței ramurilor puterii față de popor, pe când independența reală a ramurilor puterii nu este asigurată. Legile organice, adoptate de Parlament, ce au fost înaintate și promovate de funcționarii puterii executive și judecătorești, practic au minimalizat și, în unele cazuri, au exclus totalmente prevederile privind responsabilitate tuturor ramurilor puterii în față poporului. De facto, puterea executivă impune voința sa puterii legislative și celei judecătorești și controlează activitatea Curții de Conturi.

Separarea clară (instituțională) a atribuțiilor ramurilor puterii și asigurarea independenței reale a unei puteri față de alta, formarea sistemului de stat echilibrat (delimitarea clară a formelor și condițiilor colaborării puterilor) sunt problemele ce urmează să fie soluționate prin implementarea concepției sistemului organizării de stat, propus de PSDM.

2.3. Puterea legislativă

Sistemul electoral al republicii necesită modificări esențiale. Constituția determină votul universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Codul electoral a denaturat totalmente noțiunea de vot egal și a stabilit dreptul electoral inegal la alegerile deputaților în Parlament. Voturile alegătorilor "pentru" candidatul independent "cântăresc" de peste trei ori mai puțin decât cele "pentru" listele de partid. Pe lângă aceasta, Codul electoral permite transmiterea mandatului de deputat de la un partid la altul.

Fixarea unui prag electoral înalt a devenit un obstacol pentru formarea și venirea la putere a forțelor politice noi, a condus la denaturarea rezultatelor exprimării voinței poporului, când în Parlament nu sunt reprezentate interesele a sute de mii de cetățeni ai Moldovei din toate regiunile, iar un partid care, spre exemplu, a acumulat 50 la sută din voturi, obține peste 70 de mandate în Parlament.

Pentru candidații independenți au fost create condiții de absolută discriminare și faptul că în toți anii de independență a Republicii Moldova nu a fost ales nici un deputat independent în Parlament, confirmă aceasta.

Organul legislativ suprem al țării în realitate a încetat să fie reprezentativ și să exprime doleanțele alegătorilor, a poporului. Votând listele de partid, poporul nu votează pentru fiecare deputat în parte, ci pentru lista de candidați, formată de liderii de partid. Această modalitate îi face pe majoritatea candidaților practic anonimi și dependenți nu de popor, ci de cei care îi includ în liste. Ținând cont de lipsa unei alternative a sistemului de formare a Parlamentului și de faptul că șeful statului și al executivului nu sunt limitați în apartenența de partid, sunt aleși de către Parlament și nu direct de popor – partidul (sau blocul electoral) care a acumulat majoritatea în legislativ poate forma și controla toate ramurile puterii în țară, poate influența considerabil toate procesele din domeniile politic, economic și social.

Schimbările în Constituția țării, făcute de către guvernanții precedenți, împotriva voinței poporului, și instaurarea sistemului de stat parlamentar, sistem în care poporul influențează foarte puțin asupra componenței Parlamentului – unicul organ republican ales, au creat toate condițiile necesare pentru instaurarea unui regim autoritar – oligarhic. În consecință, puterea supremă în țară nu aparține poporului, ci unui grup restrâns de persoane care a uzurpat puterea.

Această situație, care aduce prejudiciu Constituției și democrației, poate fi schimbată prin introducerea în țară a sistemului electoral mixt, proporțional-majoritar, în cadrul cărui deputații vor fi aleși prin alegeri directe, nominale și vor reprezenta toate regiunile țării.

Un pas important în dezvoltarea democrației îl va asigura introducerea prevederii, prin care fiecare regiune (raion, autonomie, sector municipal) va alege (delega) deputații nominal în Parlament. Cetățenii vor putea mai ușor urmări activitatea deputatului, vor ști cum votează acesta, ce inițiative legislative înaintează. Astfel va crește reprezentarea și responsabilitatea organului legislativ.

2.3.1. Parlamentul Republicii Moldova se va forma în baza circumscripțiilor uninominale și a listelor de partid în proporție de 50%+1 și 50%, corespunzător cu numărului total de 77 deputați.

2.3.2. 39 de deputați în Parlament vor fi aleși conform sistemului majoritar, în baza votului direct al fiecărei circumscripții: 32 deputați din partea fiecărui raion, 1 deputat din partea UTA Găgăuzia, 1 deputat din partea municipiului Bălți, 5 deputați din partea sectoarelor (pentru fiecare sector -1 deputat) municipiului Chișinău.

2.3.3. 38 de deputați vor fi aleși conform sistemului proporțional în baza listelor de partid, prin vot general.

2.3.4. Deputatul ales conform sistemului majoritar din partea unei anumite circumscripții poate reprezenta atât un partid, cât și fi independent. Pentru înaintarea în calitate de candidat independent va fi necesară colectarea unui anumit număr de semnături.

Sistemul propus va constitui un pas important spre democratizarea societății. Parlamentul va fi mai reprezentativ și va ține cont în activitatea sa de părerea și poziția regiunilor.

Diminuarea numărului deputaților va conduce la diminuarea cheltuielilor de stat și la creșterea eficienței activității organului legislativ și al statului, precum și al rolului deputatului.

Sistemul dat va impune partidele să formeze reprezentanțe regionale și structuri puternice în teritoriu, pentru a acoperi la maxim întreg teritoriul țării și a cuprinde toate regiunile, le va face să fie mai reprezentative, democratice și organizate.

În consecință în Moldova va fi pusă baza unui sistem parlamentar #, 1;, i de partid stabil, care va diminua considerabil, posibilitățile de uzurpare a puterii atât în organul legislativ suprem al statului, cât și în fiecare partid în parte.

După soluționarea definitivă a diferendului transnistrean, numărul deputaților aleși conform sistemelor majoritar și proporțional va fi adus în conformitate cu acordul obținut în cadrul negocierilor.

2.4. Puterea executivă

O problemă serioasă pentru democrația republicii a devenit modificarea procedurii alegerii și a atribuțiilor Președintelui. Poporul a fost practic lipsit de dreptul de a alege direct șeful statului. Președintele este ales de deputați, care, la rândul lor, au fost aleși în Parlament pe liste de partid.

Concomitent, Președintele continuă să conducă partidul, ceea ce înseamnă că tot el formează lista de partid a candidaților în deputați, fapt care îi pune în dependență directă față de el. Deși, conform legii, Președintele nu dispune de atribuții semnificative, el, de facto, conduce și, în mod considerabil, influențează toate organele puterii. Această situație a determinat și a condus la abuz și uzurparea puterii.

Starea existentă de lucruri demonstrează, că trecerea la Republică Parlamentară și alegerea șefului statului de către Parlament a fost o eroare. Cetățenii trebuie să participe la constituirea puterii executive pe calea alegerii directe a Președintelui țării.

PSDM propune de a separa real ramurile puterii, de a delimita clar hotarele activității și responsabilități lor. Din aceste considerente, este necesară determinarea funcțiilor șefului statului, președintelui Republicii Moldova, printr-o lege organică specială.

2.4.1. Președintele RM va fi ales prin vot direct de către popor.

2.4.2. Funcția președintelui este incompatibilă cu apartenența la vre-un partid, pe perioada exercitării mandatului, Președintele trebuie să-și suspende calitatea de membru de partid sau să demisioneze din partid.

2.4.3. Președintele este șeful statului, șeful puterii executive și conduce direct Guvernul.

2.4.4. Președintele are dreptul de a suspenda sau abroga actele Guvernului.

2.4.5. Președintele, ca șef al puterii executive, este în drept să demită Guvernul, să revoce și să numească membrii lui.

2.4.6. Guvernul poate fi demis prin aprobarea noului Guvern.

2.4.7. Președintele propune spre aprobarea Parlamentului candidatura Prim-ministrului, care, la rândul său, propune pentru aprobare structura și programul Guvernului. Parlamentul aprobă candidatura Prim-ministrului prin majoritatea voturilor.

2.4.8. Parlamentul este în drept să declare Guvernului "vot de neîncredere" în cazurile și situațiile strict determinate de lege, care constituie un temei pentru prezentarea de către Președinte a noii candidaturi a Prim-ministrului spre aprobarea Parlamentului. Pronunțarea votului de neîncredere nu înseamnă demisia automată a Guvernului. Votul de neîncredere poate fi inițiat de o treime din voturile deputaților și pronunțat cu majoritatea voturilor (majoritatea simplă) a deputaților.

2.4.9. Parlamentul este în drept să declare "votul de neîncredere" (impeachment) Președintelui în cazurile și situațiile strict stabilite de lege. Impeachment-ul poate fi inițiat prin majoritatea voturilor deputaților și pronunțat cu două treimi din voturile (majoritatea constituțională) deputaților.

2.5. Puterea judecătorească

Astăzi puterea judecătorească este îndepărtată și nu depinde de popor. Judecătorii care fac dreptatea, adesea încalcă masiv drepturile cetățenilor și legislația, toate aceste acțiuni rămânând practic nepedepsite. Judecătorii iau decizii nu în corespundere cu legea, ci în rezultatul influențării sau în corespundere cu propriul interes material. Justiția în RM nu este independentă, sistemul judiciar este corupt și, de facto, dirijat de către puterea executivă.

PSDM propune societății o concepție științific întemeiată de modificare cardinală a sistemului de alegere, apreciere a calificării și activității judecătorilor, numirea lor în funcție și transferul acestora. PSDM propune formarea organului republican reprezentativ – Tribunalul Republican, a cărui funcție de bază va fi administrarea și controlul puterii judecătorești. Acest organ va fi constituit din tribuni, aleși prin vot direct de popor.

Alegătorii fiecărei regiuni (raionului, autonomiei, sectorului municipal) vor alege tribunalul, membrul Tribunalului Republican, care va reprezenta și apăra interesele alegătorilor raionului în acest organ, va asigura controlul asupra exercitării justiției, atât la nivel local, cât și la nivel republican.

2.5.1. Se lichidează Consiliul Superior al Magistraturii și se formează Tribunalul Republican – organ care asigură numirea, transferul, delegarea judecătorilor, avansarea, demiterea lor din funcție și aplicarea față de ei a măsurilor disciplinare. Funcțiile de bază ale Consiliului Superior al Magistraturii se atribuie Tribunalului Republican. Tribunalul Republican se formează din tribuni, aleși de popor prin sistemul majoritar (un tribun din partea raionului).

2.5.2. Tribunalul supraveghează asigurarea de către sistemul judecătoresc din Moldova a funcției de putere judecătorească independentă, sintetizează și analizează organizarea activității judecătorești și practica de aplicare a legislației de către judecată.

2.5.3. Tribunalul alege judecătorii și exercită controlul asupra respectării de către judecători a datoriei de serviciu și normelor de etică profesională. Hotărârile Tribunalului se adoptă cu majoritatea de voturi din numărul total al tribunilor aleși.

2.5.4. Sesiunile Tribunalului se convoacă în mod sistematic pentru examinarea dosarelor, dar nu mai rar de o dată în lună sau mai des în funcție de numărul dosarelor înaintate spre examinare.

2.5.5. Tribunalul aprobă Conducerea instanțelor de judecată (Președinții și adjuncții), care sunt aleși de judecătorii instanței respective.

2.5.6. Tribunalul alege componența Curții Constituționale și aprobă candidatura Președintelui acesteia, care este ales de judecătorii Curții.

2.5.7. Toate hotărârile Tribunalului RM vor fi propuse opiniei publice prin publicarea imediată în Monitorul Oficial al RM (în numărul următor) după adoptare hotărârilor.

2.5.8. Puterea judecătorească va dispune de un buget propriu, care va fi administrat de Tribunal.

2.5.9. Tribunii dirijează activitatea secțiilor regionale ale Tribunalului, pregătesc materialele dosarelor pentru examinarea de către Tribunal și se încadrează în activitatea lui prin intermediul participării la sesiuni.

2.5.10. Se propune ca alegerea tribunilor să fie efectuată concomitent cu alegerile în organele puterii locale.

2.5.11. Tribunalul trebuie să fie jurist calificat și să corespundă cerințelor stabilite de lege.

2.5.12. Funcția de tribun este incompatibilă cu funcția de judecător, procuror sau orice altă funcție (excepție face activitatea didactică și științifică).

2.5.13. Tribunalul nu poate fi membru al nici unui partid.

2.5.14. Tribunalul poate fi ales judecător numai peste cinci ani după expirarea mandatului.

PSDM concomitent propune: ca fiecare cetățean să posede dreptul de a se adresa cu sesizări la Curtea Constituțională, să fie lărgită componența Curții Constituționale până la 12 judecători (de două ori) și să se reducă termenul de examinare a dosarelor până la 3 luni (de două ori).

2.6 Organe de supraveghere

PSDM propune de a pune sub controlul direct al poporului respectarea legislației și gestionarea finanțelor publice, precum și de a asigura transparența activității organelor și funcționarilor în aceste domenii. În acest scop, se propune de a constitui organul republican reprezentativ – Curtea de Cenzori a RM, a cărei funcție de bază va fi administrarea și controlul finanțelor publice. Acest organ urmează a fi format din cenzori aleși prin vot direct de popor.

Alegătorii fiecărei circumscripții (raionului, autonomiei, sectorului, municipiului) aleg cenzorul, membrul Curții de Cenzori a RM, care va reprezenta și apăra interesele alegătorilor raionului în acest organ și va asigura controlul asupra gestionării finanțelor publice atât la nivel local, cât și la nivel republican.

2.6.1. Se desființează Curtea de Conturi și se formează Curtea de Cenzori a RM – organ care asigură controlul asupra utilizării finanțelor publice și transparența acestui proces. Funcțiile de bază ale Curții de Conturi vor fi atribuite Curții de Cenzori a RM. Curtea de

Cenzori este constituită din cenzori aleși de popor conform sistemului majoritar (1 cenzor din partea fiecărei circumscripții).

2.6.2 Curtea de Cenzori numește inspectorii (revizorii) la toate nivelurile (local și republican), care efectuează nemijlocit controlul și revizia organelor puterii publice în ceea ce privește gestionarea finanțelor publice, examinează și aprobă dările de seamă și actele privind rezultatele controalelor. Inspectorul (revizorul) trebuie să fie un auditor calificat și să corespundă cerințelor stabilite de lege.

2.6.3. Sesiunile Curții Republicane de Cenzori se convoacă în mod sistematic, pentru examinarea dosarelor (dărilor de seamă, actelor), dar nu mai rar de o dată pe lună, sau mai des, în funcție de numărul dosarelor înaintate spre examinare. Hotărârile Curții de Cenzori se adoptă cu majoritatea voturilor din numărul total al cenzorilor aleși.

2.6.4. Toate hotărârile Curții Republicane de Cenzori urmează să fi propuse opiniei publice prin publicarea imediată în Monitorul Oficial al RM (în numărul următor) după adoptarea lor.

2.6.5. Curtea de Cenzori trebuie să dispună de un buget propriu, care va fi administrat de ea.

2.6.6. Cenzorii administrează activitatea secțiilor de circumscripție ale Curții sub aspectul gestionării finanțelor publice de organele puterii locale, perfectează dările de seamă și actele controalelor spre examinare și aprobare de către Curtea de Cenzori și se încadrează în activitatea ei prin intermediul participării la sesiuni.

2.6.7. Se propune ca alegerea cenzorilor să fie efectuată concomitent cu alegerile în organele puterii locale. Cenzorul ales din partea circumscripției în cauză, conduce direct secția de circumscripție a Curții de Cenzori și automat face parte din componența Curții de Cenzori a RM.

2.6.8. Cenzorul trebuie să fie un jurist calificat și să corespundă cerințelor stabilite de lege.

2.6.9. Funcția de cenzor este incompatibilă cu orice altă funcție (excepție face activitatea didactică și științifică).

2.6.10. Cenzorul nu poate fi membru al nici unui partid.

2.6.11. Cenzorul poate fi numit în o funcție în puterea executivă la nivel național sau local numai peste cinci ani după expirarea mandatului.

2.7. Mijloacele mass media publice

Una din condițiile de bază pentru instaurarea și funcționarea democrației este independența surselor mass media. Veridicitatea informațiilor, obiectivitatea și echidistanța la interpretarea și difuzarea ei, influențează calitatea instituțiilor democratice ale puterii. Alegătorul are nevoie de acces la diverse informații despre concurenții electorali, la opiniile atât ale puterii cât și ale opoziției în egala măsură, precum și ale reprezentanților societății civile pentru a face o alegere conștientă. Pluralismul politic presupune și pluralismul informațional. Denaturarea masivă a sensului informațiilor poate conduce la denaturarea masivă a voinței poporului, la falsificarea masivă a rezultatelor alegerilor și, respectiv, la formarea unui regim nelegitim și nedemocratic.

Astăzi activitatea mijloacelor mass media publice în Moldova, inclusiv a celor ce sunt finanțate din bugetele de stat și locale, este totalmente controlată de puterea executivă și nu de societatea civilă. Ele sunt folosite în calitate de instrument pentru realizarea scopurilor politice prin următoarele: aplicarea unei cenzuri dure, nereflexarea unor evenimente, denaturarea informațiilor cu scopul manipulării opiniei publice și formării unui cadru informațional "corect", necesar puterii.

PSDM propune subordonarea controlului asupra activității mijloacelor mass media publice societății civile, poporului Republicii Moldova. În acest scop se propune crearea unui organ republican reprezentativ – Consiliul de Observatori ai RM. Funcția de bază a acestui organ va consta în exercitarea controlului asupra mijloacelor mass media, asigurarea independenței și echidistanței acestora.

2.7.1. Se desființează Consiliul de Observatori al instituției publice a audiovizualului Teleradio-Moldova și se formează Consiliul de Observatori al RM - organ care asigură controlul asupra activității mijloacelor mass media publice și asigură transparența acestora și obiectivitatea informațiilor difuzate.

2.7.2. Consiliul de Observatori va fi constituit din observatori, aleși de popor conform sistemului majoritar (1 observator din partea fiecărei circumscripții).

2.7.3. Consiliul de Observatori formează componența Consiliului de Coordonare al Audiovizualului, numește conducerea mass media publice, inclusiv pentru agenții informaționale, ziare, reviste etc.

2.7.4. Sesiunile Consiliului de Observatori se convoacă în mod sistematic, pentru examinarea dosarelor (dărilor de seamă, actelor), dar nu mai rar de o dată pe lună sau mai des, în funcție de numărul problemelor înaintate spre examinare. Hotărârile Consiliului de Observatori se adoptă cu majoritatea voturilor din numărul total al observatorilor aleși.

2.7.5. Toate hotărârile Consiliului de Observatori urmează să fi propuse opiniei publice prin publicarea imediată în Monitorul Oficial al RM (în numărul următor) după adoptarea lor.

2.7.6. Consiliul de Observatori trebuie să dispună de un buget propriu, care va fi administrat de el.

2.7.7. Se propune ca alegerea observatorilor în Consiliul de Observatori să fie efectuată concomitent cu alegerile în organele puterii locale.

2.7.8. Observatorul trebuie să dispună de experiență profesională în domeniul culturii și mass media și să corespundă cerințelor stabilite de lege.

2.7.9. Observatorul este reprezentat al societății civile, această funcție fiind incompatibilă cu o oarecare altă funcție publică.

2.7.10. Observatorul nu poate fi membru al nici unui partid.

2.8. Puterea locală

Legislația în vigoare privind administrarea publică locală stabilește că alegerea Președintelui raionului se efectuează de Consiliul raional. Această prevedere trebuie modificată. Președintele raionului trebuie să fie ales de către toți alegătorii raionului, deoarece Președintele raionului reprezintă întregul raion, și nu doar consiliul raional.

PSDM propune:

2.8.1. Alegerile prin vot direct a președintelui raionului.

2.8.2. Atribuirea președintelui raionului a funcțiilor, care îi vor permite să asigure executarea hotărârilor consiliului raional.

2.8.3. Extinderea atribuțiilor puterii locale.

Pentru consolidarea rolului raioanelor și democrației locale în politica internă și externă a statului, pe lângă alegerea directă a președintelui raionului și delegarea tribunilor, deputaților, cenzorilor și observatorilor săi în organele puterii republicane, este necesar de a asigura independența economică și condiții pentru dezvoltarea economică la nivel local. În acest scop se propune:

2.8.4. Majorarea cotei veniturilor bugetare, care rămâne în gestionarea puterii locale.

2.8.5. Condiții fiscale speciale, în comparație cu cele centrale, în scopul stimulării creșterii economice în regiuni.

2.9. Alegeri libere și referendum

PSDM propune ca componența Comisiei Electorale Centrale (CEC) să fie formată de Curtea de Cenzori a RM din juriști calificați. Aceasta va conduce la depolitizarea CEC, sporirea nivelului de competență a membrilor acestei structuri și va permite asigurarea alegerilor libere și corecte.

2.9.1. Curtea de Cenzori a RM alege componența Comisiei Electorale Centrale și aprobă candidatura Președintelui acesteia, care este ales de membrii comisiei.

2.9.2. Membrii CEC trebuie să fie juriști calificați și să corespundă cerințelor stabilite de lege.

2.9.3. Funcția de membru al CEC este incompatibilă cu funcția de judecător, procuror sau orice altă funcție publică (excepție face activitatea didactică și științifică).

2.9.4. Membrul CEC nu poate fi membru al nici unui partid.

2.9.5. Membrul CEC poate fi numit în vre-o funcție în cadrul puterii executive de nivel republican sau local numai peste cinci ani după expirarea mandatului.

Deja au fost atestate cazuri când Parlamentul RM a refuzat desfășurarea Referendumului din considerente politice, ignorând în mod deschis voința a sute de mii de cetățeni ai Moldovei, deși inițiatorii acestuia au îndeplinit toate procedurile legale. Aceste acțiuni ale Parlamentului RM sunt o ignorare a voinței poporului, încălcă flagrant Constituția RM și conduc spre uzurparea puterii în stat.

PSDM propune ca desfășurarea referendumului să fie declarată de către Tribunalul RM și nu de Parlamentul RM, deoarece Tribunalul, spre deosebire de Parlament, nu este un organ politic.

2.9.6. În cazul inițierii referendumului cu privire la modificarea legislației/Constituției RM, proiectul modificărilor se transmite Parlamentului spre examinare, după verificarea de către Comisia Electorală Centrală a numărului necesar de semnături colectate, stabilit prin lege.

2.9.7. În cazul când Parlamentul RM nu va modifica legislația în vigoare, conform modificărilor propuse și în termenii stabiliți, Tribunalul Republican declară desfășurarea referendumului.

Aceasta va asigura desfășurarea necondiționată a referendumului și, în consecință, îndeplinirea voinței poporului, depolitizarea procedurii plebiscitare și evitarea uzurpării puterii supreme în stat.

2.10. Rezultatele implementării sistemului

Implementarea acestui sistem de organizare a statului va avea rezultate pozitive incontestabile pentru statul Republica Moldova și va crea condiții pentru multiple schimbări calitative în societatea moldovenească, în mentalitatea ei, cultura și viața în general.

2.10.1. Democrație reală

După implementarea sistemului propus, poporul va forma direct toate ramurile puterii prin alegeri libere și corecte și astfel va fi asigurată prevederea Art.38 al Constituției precum că voința poporului constituie baza puterii de stat.

2.10.2. Fundamentul pentru dezvoltarea țării

Sistemul structurii de stat propus va constitui un fundament stabil și sigur pentru dezvoltarea progresivă a țării sub toate aspectele: economic, politic și social. El prevede mecanisme instituționale, orientate spre asigurarea stabilității puterii de stat, neadmiterea destabilizării societății și statului. Sistemul asigură condiții pentru interacțiunea constructivă a tuturor ramurilor puterii de stat și determină strict funcțiile, domeniile, limitele și gradul de responsabilitate ale acestora.

2.10.3. Democratizarea societății

Sistemul propus formează condiții fundamentale pentru democratizarea societății și stimulează transformările în mentalitatea poporului, națiunii. Fiecare cetățean, atât cel de la oraș, cât și cel din zonele rurale, va simți real participarea sa în formarea puterii, va conștientiza și va aprecia mecanismele de control asupra ei. Statul va asigura libertatea cuvântului, presei, dreptul la justiție independentă etc. Sistemul structurii de stat va forma de la bun început condiții, în care nici un abuz, nici o încălcare nu vor fi lăsate nepedepsite și, în general, va exclude posibilitatea uzurpării puterii.

2.10.4. Subordonarea și controlul puterii

Sistemul propus presupune supravegherea de către popor a tuturor ramurilor puterii, controlul de către cetățeni a utilizării finanțelor publice și respectarea legislației. Acest sistem va genera schimbări radicale în situația existentă, când nu poporul dispune de putere asupra funcționarilor, care ar trebui să servească intereselor lui, ci invers. Fiecare funcționar va fi obligat să răspundă în fața poporului, iar alegătorul va avea mecanisme reale pentru a controla activitatea lui.

2.10.5. Lichidarea cauzelor problemelor sociale

Sistemul propus este menit să dezrădăcineze astfel de "boli sociale" ale statului cum sunt corupția, abuzul de putere, uzurparea puterii, irosirea neîntemeiată și ilegală a finanțelor publice.

2.10.6. Diminuarea cheltuielilor de stat

În rezultatul implementării inițiativei respective, numărul funcționarilor nu se va mări, ci se va micșora.

De fapt, nu se propune mărirea numărului organelor de stat, ci substituirea organelor existente (Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea de Conturi, Comisia Electorală Centrală etc.) și forma organizării lor, deoarece acestea nu-și îndeplinesc funcțiile.

Numărul statelor de personal va fi strict determinat, iar formarea acestora va depinde deja de popor și nu de funcționari.

Numărul cauzelor și problemelor, inclusiv judecătorești, se va micșora esențial, deoarece sistemul organizării de stat propus, în principiu, (la nivelul cauzelor, dar nu al consecințelor) va elimina majoritatea problemelor sociale, cazurilor de încălcare a legii, drepturilor și libertăților cetățenilor, diferitor abuzuri din partea organelor puterii de stat.

3. NOUA POLITICĂ ECONOMICĂ

3.1. Criza social-economică și securitatea economică a țării

Economia Moldovei trece printr-o criza fără precedent pe timp de pace. Staționează multe întreprinderi mari și chiar ramuri industriale în întregime. Din anul 1990 până în prezent PIB-ul s-a diminuat de 2,5 ori, iar nivelul de trai al populației a scăzut de aproximativ două ori. Unul dintre cele mai mari pericole pentru securitatea economică reprezintă distrugerea potențialului industrial și tehnico-științific. Degradează sectorul agrar, care întotdeauna a fost un sector vital pentru economia țării și de care, într-un fel sau altul, este legată viața și activitatea a peste o treime din populația aptă de muncă. Producția agricolă a scăzut mai mult de două ori.

În anul 2003 Produsul Intern Brut (PIB) a constituit 42%, comparativ cu anul 1990.

Au crescut disproporțiile în consumul PIB-ului. La 80% din populație revine nu mai mult de 10% din PIB, și invers – 20% din populație consumă mai mult de 90% din PIB.

"Stabilizarea" și "creșterea economică", declarate în anii 2001-2003, au înrăutățit și mai mult starea reală economică a majorității populației. În această perioadă constatăm: Cota populației ce trăiește sub limita sărăciei a crescut de la 72 până la 81 la sută; La capitolul nivelul dezvoltării umane Moldova a retrogradat de pe locul 98 pe locul 113; La capitolul corupție – de pe locul 64 pe locul 100; Datoria externă a Moldovei a depășit un miliard dolari SUA; Datoria internă a crescut cu 58 mln. dolari SUA și a constituit 221 mln. dolari SUA; Deficitul balanței comerciale a crescut cu 318 mln. dolari SUA și a constituit 613 mln. dolari SUA; Investițiile străine s-au diminuat cu 93 mln. dolari SUA (mai mult de 3 ori).

Moldova se află la un pas de colaps economic și pierdere a suveranității. Neputința și incompetența puterii, lipsa unui sistem legislativ și fiscal adecvat, nivelul sporit de birocratizare, greșelile în reformarea structurii proprietății, creșterea șomajului și sărăcirea societății sunt cauzele dezvoltării sectorului subteran al economiei.

În condițiile crizei economice, sfera socială a fost supusă multor schimbări negative. Nivelul salariului mediu în republică nu acoperă coșul minim de consum. Pensia medie lunară, stabilită, nu acoperă 1/3 din minimumul de existență.

Țara trece printr-un proces de emigrare masivă a forței de muncă. Conform unor estimări, din Moldova au emigrat, în căutarea unui loc de muncă, circa 500 mii de oameni sau mai mult de 1/3 din populația aptă de muncă.

Procesele negative, care au loc în economia țării, au condus la o criză social – economică profundă, în rezultatul căreia sărăcia a devenit o problemă foarte gravă.

Unica ieșire din situația creată constă în revizuirea radicală a bazelor politicii economice, reorientarea ei spre satisfacerea intereselor maselor largi ale populației prin stimularea creșterii economice accelerate.

O astfel de politică economică este menită să rezolve, în primul rând, problemele plasării populației în câmpul muncii și ridicării nivelului bunăstării sociale.

3.2. Calea spre soluționarea problemelor sociale

Analiza datelor statistice demonstrează că la momentul actual: pensia medie constituie cca 250 lei, minimumul de existență constituie cca 750 lei, coșul minim de consum constituie cca 1500 lei, numărul pensionarilor este de cca 650 mii, numărul mediu al persoanelor oficial angajate în câmpul muncii – 590 mii.

Pentru a aduce nivelul pensiei până la cel al minimumului de existență este necesar de a majora bugetul asigurărilor sociale de 2,5 – 3 ori, iar pentru a ridica nivelul pensiilor la cel al coșului minim de consum – de 5-6 ori.

O astfel de majorare a plăților sociale este posibilă numai în condițiile creșterii economice de proporții, lărgirii bazei impozabile, legalizării sectorului subteran al economiei și, în consecință, a creșterii considerabile a veniturilor bugetare.

PSDM consideră că, pentru diminuarea șomajului, majorarea salariilor, pensiilor și garanțiilor sociale, pentru ridicarea nivelului de viață al populației, îmbunătățirea stării mediului ambiant și a sănătății națiunii, este necesară dezvoltarea economiei, implementarea unei politici sociale echitabile și adecvate, în condițiile asigurării securității ecologice a țării.

3.3. Modelul economic propus de PSDM

PSDM propune un model real, bazat pe o analiză minuțioasă a specificului și potențialului țării, de edificare și dezvoltare a economiei de piață, în care rolul statului constă în reglementare, direcționare și stimulare

Formarea complexului agro-industrial, dezvoltarea accelerată a industriei și, în primul rând, a ramurilor cu tehnologii performante, cu o pondere înaltă a valorii adăugate în produsului final, cu un grad înalt de aplicare a realizărilor științifice și a forței de muncă calificate în condițiile actuale sunt unicele surse de creștere economică în Moldova.

PSDM propune modelul economic "3 E" (Economie, Ecologie, Eficiență), bazat pe concepția unei țări ecologic pure și ecologic protejate, cu utilizarea eficientă și economă a resurselor umane

și naturale. Moldova trebuie să se poziționeze ca un producător de mărfuri nedăunătoare pentru sănătate și să se asocieze cu noțiunile de "calitate" și "curățenie". Drept exemplu pot servi așa țări ca Irlanda, Elveția, Cipru.

Reieșind din aspectul social, modelul propus va asigura protecția mediului ambiant și va servi drept fundament pentru formarea unei națiuni sănătoase din toate punctele de vedere.

Este necesară formarea și dezvoltarea următoarelor ramuri și direcții:

Sectorul agricol

Formarea complexului agro-industrial, integrarea sectoarelor de cultivare, prelucrare și comercializare. Dezvoltarea ramurilor tradiționale pentru Moldova: agricultura, creșterea animalelor și pescuitul. Producerea și exportarea produselor alimentare de calitate înaltă și ecologic pure. Crearea bazei de materie primă pentru "industria sănătății".

"Industria sănătății"

Producerea și exportul preparatelor farmaceutice de calitate și ecologic pure, a medicamentelor, produselor cosmetice, detergenților. Odată cu dezvoltarea serviciilor medicale și de cosmetologie profesionale și moderne, accesibile la preț, Moldova va deveni o țară atractivă pentru comunitatea internațională prin mediul ambiant nedăunător și produse alimentare pure.

Tehnologiile avansate

Formarea ramurilor noi cu tehnologii avansate. Dezvoltarea producției electronice de uz casnic și specializate și a tehnologiilor informaționale. Producerea și exportul mărfurilor de calitate și ecologic pure.

Industria ușoară

Dezvoltarea industriilor textile, de confecții și a încălțăminte, tradiționale pentru Moldova. Producerea și exportul mărfurilor de calitate și ecologic pure.

Tehnologiile de construcții

Folosirea zăcămintelor minerale din Moldova. Producerea și exportul materialelor și tehnologiilor de construcții de calitate și ecologic pure: cărămidă, gips, teracotă, utilaje de construcții. Proiectare și servicii în domeniul construcțiilor.

Servicii bancare și de consultanță

Serviciile financiare, dezvoltarea sistemului bancar și accesul băncilor internaționale pe piața internă. Servicii juridice, de audit și consultanță profesionistă. Crearea condițiilor avantajoase pentru păstrarea capitalului străin.

Turism și infrastructură

Formarea și dezvoltarea infrastructurii, drumuri, comunicații, hoteluri, restaurante și centre de agrement. Promovarea eco-turismului, combinarea cu programe de asanare, prestarea serviciilor medicale și de cosmetologie de calitate la un preț accesibil. Formarea și promovarea programelor turistice, de turism rural, turism vinicol etc.

Pentru implementarea modelului economic propus, este necesară elaborarea și realizarea unui program de stat de promovare a exportului și atragere a capitalului.

3.4. Politica investițională

atragerea investițiilor în economia națională trebuie tratată ca principala sursă de creare a unei baze tehnice de producere competitive, orientată spre export și care va crea perspectiva de creștere economică generală a Moldovei.

Statul trebuie să asigure condiții clare și stabile pentru investitori și economie în întregime, un sistem de protecție și stimulare a investițiilor.

Prioritățile politicii investiționale de stat sunt: stimularea modernizării complexe și reformarea structurală a producerii, sporirea competitivității sectorului de prelucrare al industriei, dezvoltarea investițională accelerată a sectoarelor "economiei noi" și, în primul rând, formarea ramurilor inovaționale și informaționale, a unui nou aspect tehnologic al economiei naționale.

Vom atrage, vom susține și vom garanta investițiile locale și străine.

3.5. Politica bugetar-fiscală

PSDM consideră că trecerea la o traiectorie a creșterii economice accelerate este practic imposibilă fără soluționarea integrală a problemei încasării impozitelor și completării bugetului de stat. Concomitent, impozitele trebuie să fie comensurabile cu posibilitățile economiei și să servească drept instrument pentru dezvoltarea economiei.

Politica nondeficitară s-a transformat în politică de blocare și extragere din circulația agenților economici a veniturilor bugetare suplimentare. Cotele impozabile se stabilesc în baza necesităților de formare a veniturilor bugetare, și nu reieșind din raționalitate economică.

Vom simplifica sistemul fiscal, vom stabili un impozit unic pentru întreprinderile mici și 3-4 impozite pentru întreprinderile medii și mari.

Veniturile generate de agenții economici în rezultatul creșterii economice trebuie să devină sursa de venit a bugetului. Este necesar să funcționeze legea acumulării și reproducerii de capital.

Vom anula serviciile cu plată, impuse de structurile de stat. Vom reduce numărul organelor de control. Vom lichida Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, care a fost transformat într-un organ de represiune. Inspectoratul Fiscal va fi unica instituție abilitată să controleze activitățile economice. Procedura controalelor va fi reglementată de Lege.

PSDM consideră, că scopul principal al dezvoltării social-economice constă în atingerea echilibrului între obligațiile sociale ale puterii și posibilitățile ei de mobilizare a resurselor financiare pentru direcțiile strategice ale dezvoltării economice.

Este necesară micșorarea semnificativă a poverii fiscale în cel mai scurt termen. Cotele impozitelor de bază și a plăților obligatorii trebuie să fie stabilite astfel, ca să nu submineze baza financiară a întreprinderilor sectorului real al economiei pentru o reproducere extinsă. Estimările aproximative ale acestor cote sunt: TVA nu mai mare de 10%, impozitul pe venit nu mai mare de 10-12%, toate defalcările sociale trebuie reduse la un singur impozit social (fondurile de pensii, de asigurări sociale și de asigurare medicală) nu mai mare de 12-15%.

3.6. Politica monetary-creditară

Cel mai important compartiment în realizarea politicii monetar-creditară este asigurarea fluxului de credite bancare în sectorul real al economiei. Sectorul real al economiei are nevoie de credite de lungă durată la un procent de piață rezonabil.

Băncile locale nu pot asigura garanțiile necesare și nivelul cerut de servicii pentru deservirea capitalului străin considerabil, a resurselor financiare plasate pentru păstrare și în scopuri investiționale.

PSDM consideră că, pentru a asigura creditarea accesibilă și pe termen lung a sectorului real al economiei naționale și pentru atragerea în acest scop a resurselor financiare străine de proporții, și, de asemenea, pentru a crea o concurență sănătoasă și loială în sectorul dat și, implicit, să asigure nivelul înalt și accesibil al serviciilor bancare, este nevoie de a permite accesul băncilor străine pe piața internă.

3.7. Politica economică externă

Obiectivul principal – integrarea eficientă a Moldovei în sistemul internațional de divizare a muncii drept o condiție primordială a funcționării stabile a economiei naționale și creșterii economice.

Politica economică externă trebuie să fie orientată, întâi de toate, spre rezolvarea următoarelor sarcini principale: Crearea condițiilor favorabile pentru accesul la piețele internaționale a mărfurilor, serviciilor și forței de muncă moldovenești, protejarea pieței interne a mărfurilor, serviciilor și forței de muncă, accesul la resursele internaționale ce au o importanță strategică pentru dezvoltarea economică (capitaluri, tehnologii, resurse energetice, mărfuri și servicii, producerea autohtonă a căror lipsește sau este redusă).

Suținerea schimbărilor structurale ale exportului moldav trebuie să se axeze pe acele sectoare ale economiei, care sunt real sau potențial competitive. Acestea sunt, în primul rând, ramurile cu tehnologii performante cu o pondere înaltă a capitalului.

PSDM consideră că politica externă a statului trebuie să fie orientată spre un rezultat concret. Noi trebuie să ne specializăm. Domeniile în care ne vom specializa trebuie să fie mai atractive, decât cele ale țărilor vecine și ale concurenților noștri.

3.8. Rolul statului în asigurarea creșterii economice

În ultimii ani a crescut implicarea directă a statului în economie. Reglementarea excesivă, monopolizarea, (re)naționalizarea și crearea preferințelor sunt menite să deservească comanda politică a puterii. Toate acestea conduc la profituri politice de moment în detrimentul dezvoltării economice durabile.

Este datoria statului să asigure o stabilitate social-politică și legislativă, să debirocratizeze economia și să excludă implicarea directă în economie.

PSDM consideră că este necesar, în regim de urgență, să fie micșorate cheltuielile de stat neîntemeiate (reducerea considerabilă a numărului de funcționari, automobilelor luxoase, deplasărilor costisitoare în străinătate, organizarea summit-urilor fără rezultate etc.) și, respectiv, redirecționarea veniturilor bugetare spre majorarea pensiilor, salariilor și investițiilor interne în economie. Avem nevoie de un guvern profesionist, compact și eficient.

Noi vom stopa procesul de renaționalizare și monopolizare a ramurilor economiei naționale.

Vom susține concurența liberă și loială ca instrument de dezvoltare. Vom proteja producătorii autohtoni și vom stimula exportul.

Statul trebuie să formeze instituții de dezvoltare care ar susține investițiile. PSDM consideră că rolul statului în economie trebuie să fie de reglementare, direcționare și stimulare

3.9. Rolul micului business în stat

PSDM consideră că micul business constituie baza unei economii de piață puternice. Ponderea micului business trebuie să constituie nu mai puțin de 50% din Produsul Intern Brut și 70% din numărul locurilor de muncă în economie.

Noi susținem că este inadmisibil de a atribui business-ului mic, spre deosebire de cel mijlociu și mare, rolul fiscal. Acesta abia urmează să devină contribuabil.

La prima etapă, antreprenoriatul mic reprezintă:

- populația, plasată pe cont propriu în câmpul muncii, eliberând statul de această obligație;
- sursa de noi locuri de muncă, cu un nivel de salarizare mai mare decât în sectorul de stat;
- furnizor mobil de mărfuri și servicii noi pe piață.

PSDM propune să fie introdusă o politică economică stimulatorie și să fie stabilite condiții preferențiale pentru micul business:

- impozit unic, cu o administrare simplă;
- simplificarea evidenței contabile prin utilizarea unui singur formular;
- efectuarea dărilor de seamă o singură dată pe an;
- facilitarea accesului la resursele financiare și micro-creditare.

Noi vom asigura pentru deținătorii de patentă:

- eliberarea patentei de întreprinzător pentru familie;
- anularea plăților suplimentare, neprevăzute de legea despre patentă;
- lărgirea numărului de activități, care pot fi desfășurate prin patenta de întreprinzător;
- stabilirea unor reguli simple și protejarea de controale excesive;
- reîntoarcerea patentarilor a dreptului de eliberare a facturilor de expediție și a actelor de cumpărare-vânzare pentru deduceri contabile.

PSDM consideră micul business drept baza clasei de mijloc și a creșterii economice durabile.

3.10. Reforma satului și complexului agro-industrial

Agricultura, ca și economia Moldovei, a trecut printr-o recesiune. În perioada de tranziție volumul producției agricole s-a micșorat de două ori. Tranziția la economia de piață în sectorul agrar a fost marcată prin reducerea locurilor de muncă, migrare masivă din zonele rurale și creșterea sărăciei. Majoritatea întreprinderilor din industria prelucrătoare se află în prag de faliment. Creșterea importului producției agricole în Moldova creează probleme considerabile pentru realizarea pe piața internă a producției autohtone.

Deficiența finanțării reprezintă una din problemele principale pentru o mare parte de producători agricoli. În ultimii ani dotațiile din buget pentru sectorul agrar nu depășeau rata de 3% din cheltuielile bugetare de stat. Guvernul nu protejează producătorul local – nivelul taxelor vamale este cu 30-50% mai mic decât în țările vecine.

PSDM optează pentru reformarea radicală a complexului agro-industrial, scopul de bază fiind sporirea nivelului de trai al populației rurale.

Prioritățile principale în procesul de reformare sunt:

- crearea condițiilor necesare pentru activitatea eficientă a producătorilor agricoli și creșterea ponderii complexului agro-industrial în valoarea adăugată brută;
- dezvoltarea ramurilor agricole de producere, implementarea standardelor internaționale de calitate, eficiență și a sortimentului larg de producție;
- crearea unei infrastructuri comerciale și instituționale ce ar corespunde principiilor de dezvoltare a economiei de piață;
- asigurarea creșterii productivității muncii, ridicarea calității și competitivității producției agricole;
- garanții de subvenționare a ramurilor agricole prioritare;
- crearea sistemului de servicii de consultare, informare și marketing pentru toate întreprinderile complexului agro-industrial.

PSDM propune programe strategice de dezvoltare a regiunilor rurale:

- programe de dezvoltare regională, ce includ dezvoltarea serviciilor sociale și a infrastructurii, dezvoltarea resurselor umane, asigurărilor sociale și asigurării cu pensii;
- programe de dezvoltare a sectorului privat, în special a întreprinderilor mici și mijlocii;
- programe pentru depășirea sărăciei, salvagardarea patrimoniului cultural și protecția mediului rural.

PSDM va opta pentru:

- consfințirea drepturilor asupra pământului;
- dezvoltarea pieței funciare;
- susținerea formelor organizatorico-juridice de proprietate, inclusiv gospodării țărănești (de fermieri), societăți pe acțiuni, cooperative agricole de producere, societăți cu răspundere limitată și diferite forme de arendă.

PSDM pledează pentru introducerea creditării preferențiale pentru producătorii agricoli, inclusiv pentru:

- diminuarea riscurilor;
- irigare;
- dezvoltarea comerțului agricol;
- dezvoltarea infrastructurii agricole.

PSDM va opta pentru restructurarea Ministerului Agriculturii și redirecționarea acestuia spre prognozare, informare și marketing cu diminuarea la maxim a atribuțiilor de reglementare. Atribuțiile de reglementare ale ministerului se vor limita la chestiunile de securitate alimentară, control veterinar și fito-sanitar, prevăzute de convențiile internaționale.

PSDM va facilita crearea asociațiilor de fermieri și producători agricoli cu scopul de a asigura accesul larg la informații și piețe, precum și pentru sporirea potențialului de producere. Crearea și activitatea unor astfel de organizații va spori potențialul de soluționare a problemelor de consolidare a pământului, unificarea eforturilor pentru procurarea mijloacelor de producere și realizarea produselor agricole. Activitatea acestor organizații va favoriza diminuarea prețurilor pentru mijloacele de producere procurate și dezvoltarea comerțului en-gros și cu amănuntul.

3.11 Rezultatele implementării Noii Politici Economice

Programul economic, propus de PSDM va permite atingerea următoarelor obiective.

În domeniul economic: creșterea economică nu mai puțin de 14-16% anual și dublarea PIB-ului în 5 ani; legalizarea economiei subterane, extinderea bazei impozabile; creșterea considerabilă a veniturilor bugetare; atragerea investițiilor de proporții în sectorul real al economiei.

În sfera socială: în timp de doi ani, pensiile vor atinge nivelul minimului de existență, iar salariul mediu în sfera bugetară - nivelul coșului minim de consum; în timp de patru ani, pensiile vor atinge nivelul coșului minim de consum, iar salariile medii în sfera bugetară vor depăși de două ori nivelul coșului minim de consum; crearea de noi locuri de muncă, micșorarea considerabilă a șomajului; eradicarea corupției; crearea condițiilor pentru investiții interne, reîntoarcerea emigranților în țară.

4. SPRE UN STAT SOCIAL

PSDM are drept obiectiv crearea unei societăți libere și diversificate, condiția de bază a căreia va fi asigurarea protecției sociale și economice a tuturor membrilor societății. Din acest considerent, distrugerea minimumului garanțiilor sociale existente, ce au rămas moștenire de la epoca comunistă, nu poate fi calificată drept un progres. Sensul statului social constă în ideea, că în cazul îmbolnăvirii, bătrâneții, invalidității, membrilor societății li se vor crea condiții decente de trai.

PSDM se pronunță pentru implementarea unei politici sociale active. Este necesară diminuarea cheltuielilor de stat și reorientarea acestora spre sfera socială. Noi suntem pentru socializarea bugetului de stat.

La baza măsurilor propuse pentru îmbunătățirea situației celor ce muncesc și păturilor social vulnerabile este sporirea eficienței metodelor existente, crearea noilor locuri de muncă, ridicarea nivelului de calitate a învățământului și a instruirii profesionale. PSDM va opta pentru fixarea în legislație a bazelor asigurărilor sociale, protecției muncii, egalității profesionale între femei și bărbați, democrației economice.

4.1 Politica plasării în câmpul muncii și a veniturilor

Principalul obiectiv în acest sens este asigurarea unui nivel maxim de angajare. La moment peste 80% din populație se află sub pragul sărăciei, mai mult de 100 mii din populația aptă de muncă nu se pot angaja, 59% fiind femei.

PSDM este pentru promovarea unei politici durabile a veniturilor, bazate pe acorduri între stat, sindicate și patronate.

Sarcinile de bază ale acestei politici sunt:

- în timp de doi ani, pensiile să atingă nivelul minimului de existență, iar salariul mediu în sfera bugetară – nivelul coșului minim de consum; în timp de patru ani, pensiile vor atinge nivelul coșului minim de consum, iar salariile medii în sfera bugetară vor depăși de două ori nivelul coșului minim de consum;
- indexarea pensiilor, burselor, indemnizațiilor și altor venituri fixe în ritmul ce va depăși rata inflației (indexarea trimestrială);
- apropierea nivelului salariilor din sfera bugetară de nivelul salariilor din economia națională.

Actualul sistem de asigurare socială este absolut inadecvat realităților. El este totalmente bazat pe redistribuirea bugetară, are un caracter egalitar, nu stimulează creșterea economiilor populației și acumulărilor de producere, umilește demnitatea pensionarilor, atribuindu-le rolul unor persoane aflate la întreținere. Este necesară stabilirea unor drepturi egale în ce privește asigurările sociale și pensiile pentru toți cetățenii, în baza unui cadru legislativ unic și crearea sistemului de asigurări sociale individuale în baza fondurilor nonguvernamentale de asigurări și pensionare.

PSDM optează pentru trecerea la sistemul de acordare a indemnizațiilor sociale, plăților și subvențiilor cetățenilor ce au nemijlocit nevoie de acestea. Considerăm necesar de a atribui organelor de autogestionare locală dreptul de control asupra utilizării subvențiilor din buget de către instituțiile abilitate din localitatea dată, indiferent de sursa mijloacelor financiare.

4.2. Serviciile medicale

Fiecare pacient, indiferent de veniturile acumulate, trebuie să beneficieze de un tratament și îngrijire, ce corespund nivelului medicinei moderne. În acest context, PSDM se pronunță pentru elaborarea unor standarde în domeniul sănătății și pentru determinarea unui nivel minim obiectiv al volumului serviciilor medicale obligatorii. În cadrul acestora, toți urmează să beneficieze de dreptul de a alege medicul și metodele de tratament. Programele pentru protecția maternității și familiei sunt considerate prioritare. Acestea trebuie să garanteze ajutor medical femeilor și copiilor, optim ca volum și calitate, diferențiat din punct de vedere al vârstei și stării sănătății.

Noi vom reforma sistemul de asigurări medicale pe principiile economiei de piață. Bani transferați de persoane și întreprinderi vor putea fi gestionați, inclusiv de companiile de asigurări private, la alegerea pacientului. Vom crea condiții favorabile pentru medicii care doresc să deschidă cabinete și clinici private.

Vom majora numărul serviciilor medicale asigurate. Din contul statului, se va acorda asistență medicală gratuită persoanelor social vulnerabile.

Salariile medicilor și personalului medical nu trebuie să fie mai mici decât salariul mediu din economie.

Noi optăm pentru stabilirea unui quantum al cheltuielilor medicale, care va fi nu mai mic, decât de 10% din bugetul de stat.

4.3. Învățământul, știința și cultura

Învățământul, știința și cultura sunt principalele instituții sociale, de care depinde viitorul țării. Învățământul determină viitorul potențial intelectual al Moldovei. De nivelul de cultură depinde

gradul de moralitate al societății. Știința asigură progresul economic și social. Populația activă cu un nivel înalt al studiilor reprezintă factorul de bază al avantajului competitiv durabil al economiei naționale în secolul XXI.

Obiectivul de bază este finanțarea prioritară a întregului sistem de învățământ și determinarea priorităților proprii.

Noi suntem pentru stabilirea capitolului din bugetul de stat care urmează a fi finanțate în primul rând. Vom stabili prin lege cuantumul minime fixe durabile (pe un termen de cel puțin 5 ani), pentru finanțarea capitolului social al bugetului precum urmează: învățământul - 20%, știința - 7%, cultura - 5% din totalul cheltuielilor bugetului de stat.

Sistemul educațional și de învățământ trebuie să ofere tuturor posibilitatea de a dezvolta liber abilitățile individuale. Este obligația statului să garanteze învățământul primar, secundar și profesional gratuit.

Vom asigura și moderniza condițiile educaționale de bază în școlile din mediul rural.

Vom reduce rata abandonului școlar prin acordarea unor subvenții familiilor nevoiașe.

Sistemul de învățământ superior va fi reformat reieșind din cerințele pieței locurilor de muncă și a economiei în general. Doar 10-20% din locurile instituțiilor de învățământ superior vor fi cu plată.

PSDM este pentru dezvoltarea autonomiei instituțiilor superioare de stat și private (în condiția atestării de stat), precum și pentru promovarea autodezvoltării, autogestionării și autofinanțării acestora.

Social-democrații consideră știința ca o parte indispensabilă a dezvoltării economice și viabilității sociale. Reproducerea produsului social impune finanțarea științei în volum de nu mai puțin de 2,5% din PIB. În acest context, PSDM optează pentru adoptarea programului de stat de susținere a cercetărilor științifice, care prevede cota participării statului în finanțarea lor în valoare de 7% din totalul cheltuielilor din bugetul de stat. Astfel, vom atinge un nivel al progresului tehnico-științific care este necesar pentru purcederea la modernizarea economiei naționale.

Statul trebuie să susțină programe și proiecte științifice și nu instituțiile științifice.

PSDM optează pentru stabilirea prin lege a cuantumului de 5% din volumul cheltuielilor din bugetul de stat pentru susținerea culturii și artei. Instituțiile necomerciale științifice, de învățământ, cultură urmează să beneficieze de facilități fiscale.

4.4. Politica pentru tineret

Este necesar să oferim tineretului posibilitatea să-și determine de sinestătător viitorul. Astăzi nivelul învățământului nu este suficient de înalt, fapt ce determină creșterea șomajului.

Pentru remedierea situației din domeniul învățământului, PSDM propune: antrenarea în procesul de soluționare a problemelor din învățământ a diverselor instituții ce se specializează în elaborarea planurilor de instruire a tineretului; susținerea programelor ce vizează continuarea instruirii profesionale în cadrul întreprinderilor; intensificarea programelor de colaborare internațională între studenți și tineretul angajat în câmpul muncii.

Vor fi acordate împrumuturi bancare pentru studii universitare, rambursabile în 5 ani după absolvire. Vom majora numărul locurilor de muncă prin promovarea facilităților fiscale pentru întreprinderile care vor angaja tineri specialiști.

PSDM va opta pentru elaborarea și implementarea unui program de construire a spațiilor locative pentru tineret "Ipoteca pentru tineri".

4.5. Salvarea mediului ambiant

Social-democrații consideră că problema distrugerii mediului ambiant este o problemă de securitate națională a Moldovei și de asigurare a dreptului fiecărui om la viață. PSDM optează pentru introducerea unei monitorizări ecologice permanente în regiuni, elaborarea unui program de soluționare a principalelor probleme ecologice la nivel național, regional și local.

PSDM solicită introducerea unui control dur asupra utilizării resurselor forestiere, realizarea programului de împădurire, stimulări fiscale, sporirea gradului de eficiență a producerii, micșorarea consumului energetic prin utilizarea eficientă a acesteia precum și prin implementarea tehnologiilor de economisire a energiei.

PSDM cere să se renunțe de la normele actuale inadmisibile de poluare a aerului și apelor, care afectează sănătatea oamenilor. Volumul eliminării substanțelor nocive în atmosferă urmează a fi de urgență redus până la nivelul care nu ar fi critic pentru mediul înconjurător. Trebuie elaborat programul de distribuție planificată a apelor pentru asigurarea conservării și restabilirii resurselor acvatice. Este necesar să se stimuleze micșorarea consumului de apă de către întreprinderile industriale prin utilizarea maximă a resurselor de apă reciclată. Este necesară efectuarea unei evaluări a nivelului de gravitate a problemei eroziunilor de sol și elaborate măsuri preventive pentru combaterea desertificării, precum și pentru stimularea întreprinderilor agricole să participe la prevenirea degradării solurilor.

Trebuie asigurat accesul societății la informația în ce privește consecințele sociale, medicale și ecologice ale utilizării produselor și tehnologiilor. PSDM optează pentru dezvoltarea programelor de susținere a rezervațiilor naturale existente și crearea celor noi, concomitent suntem pentru sporirea controlului asupra exploatarea și utilizării resurselor silvice și acvatice.

5. POLITICA EXTERNĂ

PSDM consideră că Moldova trebuie să joace un rol activ în problema instaurării păcii, libertății și progresului. Este necesar ca politica externă să fie bazată pe principiile de pace, susținerea democrației și drepturilor omului, solidaritate, respectarea suveranității, colaborare reciproc avantajoasă între popoare.

Noi considerăm drept o prioritate strategică crearea condițiilor pentru integrarea RM în Uniunea Europeană și concepem Europa drept un teritoriu unic sub aspect cultural și istoric. Vom crea un spațiu comun cu Europa unită.

Vom pune în aplicare modelul european de dezvoltare politică, economică și socială, bazat pe respectarea strictă a drepturilor omului, economia de piață și independența puterii judecătorești. Vom asigura o bază instituțională modernă, transparentă, debirocratizată, care se va afla cu adevărat în serviciul cetățeanului. Vom reduce în mod accelerat decalajul față de media europeană în ceea ce privește nivelul de trai, calitatea serviciilor publice și a managementului de

stat. Vom realiza aceste obiective prin accentuarea dimensiunii economice a politicii externe, prin activizarea diplomației economice.

Integrarea europeană nu trebuie să conducă la înrăutățirea relațiilor cu Rusia. Noi vom reconstrui, la un nivel calitativ nou, parteneriatul strategic cu Rusia, ținând cont de interesele comune în domeniile economic, politic, cultural, precum și de importanța Rusiei în rezolvarea diferendului transnistrean.

Reîntregirea țării pe cale pașnică va constitui unul din obiectivele principale ale participării PSDM la guvernare.

PSDM constată că mecanismul de integrare în spațiul CSI nu este suficient de eficient. PSDM se pronunță pentru o integrare economică mai strânsă cu acele țări ale CSI, care consideră o astfel de integrare prioritară.

Vom restabili și vom aprofunda relațiile economice, politice și culturale cu țările vecine România și Ucraina. Vom promova și implementa proiecte de colaborare transfrontalieră, cum ar fi "Prutul de Sus" și "Dunărea de Jos". Vom participa activ în proiecte comune pentru țările din Sud-estul Europei și a bazinului Mării Negre. Vom crea zona economică liberă internațională Giurgiulești – Reni – Galați.

Moldova, în calitate de țară ce a declarat neutralitatea, își va limita colaborarea în cadrul structurilor militar-economice doar la participarea în operațiuni pacifatoare și altele ce nu vin în contradicție cu Constituția țării.

PSDM consideră că epoca suveranităților naționale în Europa se apropie de sfârșit, la ordinea zilei este integrarea supranațională. Fără o activitate comună a grupurilor mari de țări este inimaginabilă stabilirea unei ordini în lume și în domeniul ecologic, și în domeniul drepturilor omului, și în domeniul politico-militar.

Noi salutăm reorganizarea treptată a comunității internaționale prin sporirea rolului ONU și a organizațiilor specializate în prevenirea conflictelor armate, rezolvarea problemelor dezvoltării culturale și umanitare, protecției mediului ambiant. PSDM va susține pe toate căile crearea mecanismelor de control asupra respectării tratatelor internaționale privind drepturile civile, sociale și culturale.

Obiectivul strategic al politicii noastre externe - integrarea europeană a RM, inclusiv aderarea la UE - îl vom atinge prin promovarea unei imagini politice și economice favorabile Republicii Moldova pe plan extern, în scopul atragerii investițiilor de capital și creării unei economii competitive.

Vom crea un cadru legislativ clar și transparent, o economie competitivă cu o infrastructură modernă și o cultură europeană, adecvate cerințelor secolului XXI.

6. SOLUȚIONAREA DIFERENDULUI TRANSNISTREAN

PSDM consideră soluționarea diferendului transnistrean drept o sarcină prioritară a Guvernului Moldovei. Baza reîntegrării țării trebuie să fie instaurarea în Moldova a unei democrații reale și construirea unei economii puternice. Soluționarea problemei transnistrene va contribui la prosperarea Moldovei unite și la urgentarea integrării în Europa.

PSDM este de părerea că problema transnistreană trebuie să fie soluționată doar pe calea tratativelor directe, cu participarea tuturor părților interesate. Este necesar ca mecanismul de intermediere să fie acceptabil atât pentru Chișinău, cât și pentru Tiraspol și maximal eficient. Componenta mediatorilor poate fi decisă de părți, din considerentele mecanismului existent și ținând cont de doleanțele părților.

Formula soluționării diferendului transnistrean poate fi diversă. Noi suntem dispuși să examinăm orice formulă de reintegrare, dacă aceasta va conduce la consolidarea statului și la îmbunătățirea calității vieții tuturor cetățenilor. PSDM consideră că atât denumirea, cât și conținutul formulei de reintegrare trebuie să fie rezultatul tratativelor.

7. COLABORAREA CU SINDICATELE

PSDM va contribui la crearea, întărirea și extinderea influenței sindicatelor libere, care își bazează activitatea pe dezvoltarea tradițiilor mișcării sindicaliste internaționale, apără cu adevărat interesele sociale ale angajaților și opinează constructiv patronului. PSDM va acorda suport intelectual, organizatoric, politic, informațional și de alt gen sindicatelor orientate spre social-democrație atât din țară, cât și de nivel internațional.

PSDM împreună cu sindicatele libere va lupta cu structurile care discriminează mișcarea sindicalistă, care apără interesele nomenclurii și ale marilor monopolști; ce poartă tratative și semnează acorduri cu greviștii, luând partea guvernării; care s-au transformat în structuri totalmente dependente de putere și de patroni în plan de idei, financiar și politic. PSDM consideră una din principalele sale sarcini dezvoltarea unui parteneriat real între angajați, patroni și stat. În acest scop vom susține dialogul constructiv între sindicate, patronate și structurile de stat, vom contribui la întreprinderea unor măsuri reale, orientate spre protecția socială a populației, vom demasca activitatea sindicatelor, care sunt de partea ce este opusă intereselor angajaților.

PSDM consideră că o modalitate eficientă de luptă pentru drepturile personale poate fi doar folosirea eficientă a acestor drepturi. PSDM tinde spre reprezentarea politică a intereselor uniunilor sindicale. Pentru realizarea acestui obiectiv, PSDM este gata, în cazul ajungerii în Parlament, să încheie acorduri cu sindicatele libere privind reprezentarea acestora în Parlament prin intermediul grupului parlamentar al PSDM.

8. PROBLEMA GASTARBAITERILOR

Înrăutățirea situației social-economice în țară a condus la scăderea bruscă a numărului locurilor de muncă și la emigrarea impusă a populației apte de muncă. Migrarea cetățenilor Moldovei în căutarea unui loc de muncă a atins proporții grave. La începutul anului 2004 din 1. 500 mii de populație economic activă, cca 500 de mii o constituiau gasterbaiterii (aproximativ 1/3).

PSDM își exprimă dezaprobarea în legătură cu exodul în masă al cetățenilor noștri peste hotarele țării. Acest fapt constituie o problemă fundamentală a statului, care se exprimă prin:

Pentru țară:

- înrăutățirea fondului genetic al țării;
- distrugerea unor valori tradiționale a sute de mii de familii;
- pierderea calificării a forței de muncă și, ca rezultat, pierderea perspectivei de creștere economică.

Pentru gastarbaiteri:

- pierderea posibilității de a avea un venit legal și o protecție socială și juridică corespunzătoare;
- pierderea posibilității de a educa în condiții normale copii;
- aprofundarea și ruperea legăturilor cu Patria.

Pentru membrii familiilor rămași în țară:

- distrugerea familiilor, pierderea posibilității de a oferi o educație normală copiilor,
- apariția unor fenomene negative cum sunt criminalitatea infantilă, vagabondajul etc.

PSDM consideră că principalele cauze ale emigrării în masă sunt:

- impotența și inactivitatea statului;
- neîndeplinirea de către putere a promisiunilor sale, inclusiv și celor de creare a locurilor de muncă.

Politica economică a puterii (așa numita "economia serviciilor") exportul moldovenilor – importul mărfurilor. O astfel de politică a regimului guvernator este la limită cu genocidul propriului popor și pune sub pericol însăși existența statului Republica Moldova.

PSDM tratează articolul constituției privind dreptul la muncă drept o obligațiune a statului de a asigura acest drept.

În timpul de față PSDM a inițiat colectarea semnăturilor sub adresarea către Uniunea Europeană de legalizare a gastarbaiterilor noștri, a organizat desfășurarea forului "Europa lărgită", în cadrul cărui s-a pus în discuție întrebarea despre legalizarea cetățenilor noștri, insistent pune în fața social-democrațiilor ce se afla la putere în țările Europei problema includerii Moldovei în Zona Shengen, a lansat o "linie fierbinte" și asistența juridică pentru gastarbaiteri pe site-ul partidului.

Dar, suntem convinși, că doar crearea a sute de mii de locuri de muncă în Moldova, salariile decente prin creșterea economică generală, pot rezolva problema emigrării forțate și vor reîntoarce cetățenii în țară.

Aceasta este baza politicii noastre social-economice.

9. POLITICA DE COALIȚII

Social-democrații se pronunță pentru reforme politice și sociale, realizarea căror este orientată spre formarea unui stat democratic liber, a unei piețe eficiente și competitive și a unui sistem durabil de garanții sociale pentru populație. Astfel, PSDM este partea componentă a opoziției democratice față de dezvoltarea autoritar-nomenclaturistă a țării. Și în baza acestor considerente social-democrații își determină cercul de parteneri și aliați. Nici într-un caz, indiferent de împrejurări, PSDM nu va colabora cu formațiuni antidemocratice, totalitare, național-șoviniste.

PSDM vede în calitate de aliați organizații democratice atât de orientare socială, de centru-stânga, cât și de orientare liberală, care se pronunță pentru valorile apropiate social-democrației. Social-democrații consideră o direcție de durată a politicii sale de coaliții stabilirea relațiilor de parteneriat strategic cu partide și mișcări, în scopul luptei comune împotriva limitării sociale a reformelor actuale.

PSDM, fiind un partid de orientare social-reformatoare, este interesat în coaliția cu alte organizații de aceeași orientare. Totodată, credem că apartenența la mișcarea social-democrată este determinată nu doar de atribuirea de către o anumită organizație a denumirii corespunzătoare, dar și de adoptarea unor poziționări programatice adecvate, de tipul de activități politice, de relațiile coaliționale.

Scopul principal al politicii de coaliții a PSDM constă în unirea în jurul ideii social-democrate și a partidului a forțelor orientate spre constructivism, capabile să aducă victorie în alegerile parlamentare și locale.

PSDM nu este un partid de aparat cu subordonare administrativă de comandă, nu este un club politic, și scopurile le va realiza prin:

- activitate de apărare a drepturilor, crearea și activitatea în structurile societății civile;
- participarea la programele sociale municipale și de stat;
- afirmarea democrației și realizarea reformelor în toate domeniile vieții sociale a cetățenilor, puterilor locale, care locuiesc pe teritorii compacte;
- promovarea la toate nivelurile puterii a propunerilor legislative care permit realizarea acestor scopuri;
- eliminarea contradicțiilor interetnice prin afirmarea și promovarea în societate a ideilor de unitate a intereselor și scopurilor social-economice și social-politice ale locuitorilor tuturor regiunilor;
- crearea noilor locuri de muncă în cadrul întreprinderilor businessului mic și mijlociu;
- crearea mecanismelor concrete de reglare a procesului de migrare;
- formarea societății civile, formarea și asigurarea protecției juridice a clasei mijlocii, care este baza firească a stabilității sociale;
- promovarea publicațiilor social-democratice, lucrul direcționat cu mijloacele mass media;
- organizarea mesei rotunde - "Dialogul social-democrat";
- proces de tratative continuu și activități comune cu partidele politice, grupuri de orientare social-democrată, syndicate libere;
- ajutor în asigurarea capacității de lucru a grupului parlamentar al PSDM prin atragerea în acest grup a specialiștilor din diverse domenii și a deputaților independenți;
- analiza permanentă a problemelor locale, depistarea persoanelor competente în rezolvarea acestor probleme;
- crearea unei vaste coaliții social-democrate;
- unirea în cadrul PSDM a tuturor forțelor cu adevărat social-democrate.

**ASPIRAȚIA PSDM SPRE PUTERE NU ESTE CONCEPUTĂ DE NOI,
PRECUM DE MULTE ALTE PARTIDE, CA UN SCOP ÎN SINE
PUTEREA ESTE MECANISMUL DE PĂSTRARE A VIEȚII,
A LINIȘTII ȘI A ORDINII**